

AFDELING 1.**(104.700 m.)**

**GRENS VANAF PRUISEN TOT AAN DE MAAS;
GRENS, GEVORMD DOOR DE LOOP VAN DEZE RIVIER,
EVENALS DIE DOOR HET GEBIED VAN MAASTRICHT**

Gemeente Vaals (GP1 t/m 10). 7.270 m.**ARTIKEL 1.****(6.870 m.)*****Grens tussen de gemeenten Gemmenich (België) en Vaals (Nederland).***

*§ 1. De grens tussen deze twee gemeenten, gaat van hun contactpunt met het gebied van Laurensberg (Pruisen) en dat van Moresnet (Neutraal gebied tussen België en Pruisen). Dit punt is reeds aangegeven door **een oude paal, en een ruwe steen** die er de scheiding van het bos 56 B van Gemmenich en 39 B van Vaals aangeeft.*

*Er zal een nieuwe **grenspaal (No.1)** worden geplaatst, om aan te geven, dat ook daar het beginpunt van de grens tussen de koninkrijken België en Nederland is.*

*Van dit punt gaat de grens **naar het westen, naar een boomstam, die in de richting van een oude weg, genaamd Homburgerweg, staat, de grens gaat samen met de weg, tussen het bos 39 B van Vaals en 56 B van Gemmenich, en wordt gevormd door het midden, tot dat ze aan de Ratweg komt, waar een grenspaal (No.2) zal worden geplaatst.***

In Vaals verwijst een VVV-bord naar het drielandenpunt **(0-0)** waar in de buurt de antenne op de Wilhelminatoren **(0-1)** fungeert als een RD-meetpunt.

Bij het toeristisch drielandenpunt staan we op de hoogste top van Nederland en wel op 327.5 meter **(0-2)**. Het toeristisch drielandenpunt is in 1928, geheel op Nederlands grondgebied, opgericht (zie omschrijving) en bestaat uit 3 palen, waarvan 2 van arduin en 1 van gietijzer **GP 1 (0-3/7, 199.71-307.35)**. In 1993 zijn er 2 dia's gemaakt **(0-8/9)**.

Het toeristische drielandenpunt

Op 12-5-1928 wordt in de Vaalser Anzeiger gemeld dat op Hemelvaartsdag 17 mei dicht bij het voormalige vierlandenpunt, de vroegere grensstenen als monument zullen worden opgericht. Het zijn 2 oude grensstenen, door de stad Aken geschonken en een nieuwe grenspaal, aangeboden door de VVV te Vaals. Er zullen diverse muziek- en zangverenigingen de plechtigheid opluisteren. Alle andere verenigingen kunnen zich aansluiten bij de feestelijke stoet. Na de plechtigheid zal er een concert gegeven worden op het Wilhelminaplein. Alle naburige straten zullen door vlaggen worden gesierd. Op 17-5-1928 vindt de plechtigheid plaats van de onthulling van de 3 grenspalen op het toeristische drielandenpunt. In de Vaalser Anzeiger van zaterdag 19 mei staat een verslag. Beide arduinen grensstenen zijn wel in 1843 geplaatst, maar in 1922 door de bezetting weggehaald. Beide stenen werden bewaard in het museum van Aken.

Door tussenkomst van de Oberburgermeister van Aken zijn ze in 1927 ter beschikking gesteld voor het oprichten van een monument, dicht bij het echte Drielandenpunt. Als "Dritten im Bunde" werd door de VVV van Vaals een gietijzeren grenspaal geschonken, welke uiteraard het nummer 1 kreeg. Tijdens de feestelijkheden demonstreerde de heer Lammertz. zijn vliegkunst boven de menigte.

Annexatiedrift van Nederland?

Begin 1996 werd de toegangsweg tot het drielandenpunt verbreedt, een parkeerplaats aangelegd en werd er nieuwe bestrating rond het echte drielandenpunt gelegd.

Direct er na komt er een fel protest van de schepen van Plombière dat Nederland haar grondgebied zou hebben vergroot. Een krantenartikel kopt met "Nederland een schopbreedte groter" en de rel was compleet. Het leek er op dat er 34 m² bestrating op Belgisch grondgebied gelegd was.

Op 19-7-1996 is er na veel geharrewar een commissie benoemd, die opnieuw de grens moet vaststellen tussen GP 193 op het echte drielandenpunt en GP 2.

Inderdaad lag de bestrating net iets te veel op Belgisch grondgebied, maar omdat deze verder geen officiële functie heeft, is besloten dat de bestrating kan blijven liggen. De officiële grenslijn is door het kadaster andermaal vastgelegd en in overeenstemming met het verslag van 1843.

Op 22-11-1996 is er een uitvoerig verslag van de werkzaamheden opgesteld, compleet met detailtekeningen van het verloop van de grens vanaf GP193 tot GP2. Knikpunten hiertussen zijn door het kadaster zoals gebruikelijk gemarkeerd met ijzeren buizen.

Volgens een verslag van 12-11-1844 is er "een extra steenen paal aan de noordkant van de Homburgerweg op de zuidoosthoek van perceel 39B van Vaals" geplaatst, GS1a, staande dichtbij de ijzeren buis "130". De tekeningen laten het precieze verloop van de grens zien, gemarkeerd door ijzeren buizen, genummerd van 101 t/m 138. Toegevoegd is een lijst van coördinaten in Lambert 72 (B) en RD (NL).

Op 11-3-1997 is het Proces Verbaal van de wederuitzetting van de grens opgesteld.

Eind 1997 verscheen in "Geodesia" een uitvoerig artikel "Rumoer rond een rijksgrens" over deze kwestie. Bij de herbestrating rond GP193 is de grenslijn aangegeven door een rij donkerbruine klinkers. De schepen van toerisme van Plombière stelde vast dat de lijn te ver naar het zuiden was gelegd en protesteerde. Hij stelde dat Nederland 120 m² had geannexeerd. Er ontstond geharrewar over opmetingen en kaarten, waarna de Gouverneurs van de provincies Luik en Nederlands Limburg werden ingeschakeld.

Dezen benoemden een commissie, die de grens opnieuw ging vastleggen.

Hierbij bleek dat over de grenslijn geen discussie was, maar dat de lijn met klinkers niet goed was uitgezet. Er werd hierdoor 34 m² op Belgisch grondgebied herbestraat.

Vermoedelijk was de oorzaak dat een KAD-steen werd aangezien voor een grensteen.

Na overleg tussen Vaals en Plombière mocht de bestrating blijven liggen.

Daarmee was de kous af.

Het Drielandenpunt is uniek geografisch gelegen op het met 323 meter boven NAP, hoogste punt van Nederland. Drie landen komen op precies een punt bij elkaar en wel op dat hoogste punt van Nederland.

Op dit punt staat een hardstenen paal met 8 vlakken, uitlopend in een punt, waarop de drie landen zijn aangegeven. Ca. 30 meter naar het noorden is het toeristisch drielandenpunt, gelegen op het grondgebied van de gemeente Vaals (Nld).

Grenspaal 1 werd ooit geplaatst pal naast het 'echte' drielandenpunt, grenspaal 193. In 1922 echter werd de paal door Duitsland weggehaald en tentoongesteld in een museum in Aken. In 1926 werd de paal teruggegeven en herplaatst. Als schadevergoeding werd een obeliskvormige paal geschonken. Deze staat ook bij het drielandenpunt. De V.V.V. van Vaals deed er nog een schepje bovenop en schonk een tweede obeliskvormige paal. Welke paal nou precies waar staat, daar zijn de meningen over verdeeld. Vast staat dat er na 1818 regelmatig gesleept is met palen op de Vaalserberg.

Rob Vaessens heeft daarover een theorie: de grenspaal op het echte drielandenpunt is niet de originele grenspaal 193, maar de door Duitsland in 1926 geschonken paal. De originele grenspaal 193 staat links van grenspaal 1. Deze grenspaal draagt immers nummer 193 en vertoont grote gelijkenis met eerdere nummers van die reeks (bijvoorbeeld 186 en 187). Grenspaal 1 vormt het midden van drie grenspalen, die het toeristische drielandenpunt vormen. De drie palen staan echter ongeveer 30 meter in Nederland. Ze vormen naast een toeristische attractie ook tegenwoordig het symbool van Vaals. Ze staan er dus alle drie eigenlijk voor de sier en markeren geen enkele grens. Als toeristentrekpleister doen ze het aardig ! Het echte drielandenpunt is 30 meter naar het zuiden.

Van 1815 tot 1919 was het echte drielandenpunt tevens het raakpunt van de noordelijke punt van Neutraal Moresnet, dus was er toen sprake van een vierlandenpunt.

Neutraal Moresnet was een ministaatje, met een oppervlak van 344 ha, een grensontrek van 11 km en 256 inwoners in 1815. Strijdpunt tussen België en Pruisen was de enige zinkmijn (in 1885 uitgeput) in dit gebiedje.

Bij het Verdrag van Versailles kwam Moresnet bij België.

In het grondvlak is, door bestrating met verschillende kleuren klinkers, het verloop van de grenzen van Nederland, België, Duitsland en het vroegere Neutraal Moresnet duidelijk weer gegeven.

De grenspalen tussen België-Luxemburg-Duitsland

Jan. 2002. De Nederlands-Duitse grenspalenreeks begint met nr. 193 op de Vaalserberg. Maar daar eindigt ook de Belgisch-Duitse reeks met nummer 1032. Hoe zit dat nu precies? Rob Vaessens en Jannis Deeleman verschaften de antwoorden.

1815: Europa wordt na de val van Napoleon herverdeeld op het congres van Wenen. Nederland krijgt België en Luxemburg erbij. Langs de oostelijke grens lag Pruisen (in het noorden Hannover). Er werden stenen grenspalen geplaatst vanaf het drielandenpunt Luxemburg-Frankrijk-Duitsland (nummer 1) tot aan het drielandenpunt Nederland-Pruissen-Hannover (bij Enschede, nummer 862). Op het huidige drielandenpunt bij Vaals werd nr. 193 geplaatst.

1839: België heeft zich afgescheiden. Luxemburg verliest het westelijke deel aan België maar blijft voorlopig nog verbonden aan Nederland. De oostelijke grens met Pruisen verandert niet en de grenspalen en hun nummering blijven onveranderd. Tussen België en Luxemburg worden echter 286 grenspalen geplaatst die identiek zijn aan de grenspalen tussen Nederland. Nummer 286 komt te staan op het nieuwe drielandenpunt België-Luxemburg-Duitsland, daar stond al nr. 75 van de Pruisisch-Nederlandse reeks. De foto (van Rob Vaessens) toont dit punt.

1919: WO1 is afgelopen en België krijgt als genoegdoening een strook Duitsland toegewezen. De grens met Duitsland schuift dus op naar het oosten en er wordt een nieuwe grenspalenreeks geplaatst. Nummer 1 werd geplaatst op het verschoven drielandenpunt België-Luxemburg-Duitsland. Dat is het punt waar nummer 52 van de oude reeks staat. Nummer 1032 staat op het drielandenpunt te Vaals.

Co Bieze schrijft (jan. 2005):

Grenssteen 193 staat op het Drielandenpunt in Vaals. Dit is een paal, die geplaatst is n.a.v. het grensverdrag tussen Het Verenigd Koninkrijk (Nederland, België en Luxemburg) en het koninkrijk Pruisen, gesloten op 26 juli 1816 te Aken. De oorspronkelijke paal was van hout! Toen in 1843 de gietijzeren grensmaal No. 1 er naast gezet werd, schreef met in het proces verbaal, dat laatstgenoemde paal geplaatst werd naast een houten paal, met het nummer 193. De steen, die er nu staat, is dus later gezet. Dit is het echte Drielandenpunt. In 1928 heeft met paal No. 1 landinwaarts geplaatst. De Duitsers hadden deze grensmaal in 1922 gestolen en in Aken in een museum geplaatst. Na bemiddeling van een particulier uit Vaals, heeft het museum de paal teruggeven. Deze paal is in 1828 met veel vertoon geplaatst op de plaats, waar hij nu staat. Ter herinnering aan dit feit zette V.V.V. Vaals er een steen naast met het uitgebeitelde jaartal 1928. Van Duitse zijde gaf men een derde steen. Zo staat hier dus al gedurende bijna 80 jaar een drietal broederlijk naast elkaar.

Van 1816 tot 1918 was dit een Vierlandpunt. Er lag ten zuiden van Vaals een stuk land, dat zinkerts bevatte. Zowel Pruisen als Nederland maakten aanspraak op dit gebied. Men kon het er in 1816 niet eens worden, en besloot, om hier later nog eens over te praten. Dat is nooit gebeurd, en na de eerste wereldoorlog is dit gebied bij België gevoegd. De oude grensstenen tussen België en Moresnet staan er nog.

Het echte drielandenpunt

Hoewel GP1 ook daadwerkelijk het nummer "1" draagt, staat deze dus niet op het werkelijke 3-landenpunt. Dat ligt ca. 50 meter naar het zuidoosten, waar 1 hardstenen achtkantige paal staat met aan 3 zijden de initialen van de aangrenzende landen.

In de bestrating rond de paal (**1, 199.73-307.34**) zijn de aangrenzende staten Nederland (ca.60 graden, beige stenen), Duitsland (ca.190 graden, donkergrijze stenen) en België (ca.100 graden, rode stenen) te zien, plus een smal strookje van voormalig Neutraal Moresnet (ca.10 graden, rode stenen), nu behorend tot België. Ooit een twistpunt vanwege de zinkmijn.

Aan de Duitse kant zien we "1032 D" staan (**1-1**),
aan de Nederlandse kant "193 NL" (**1-2**) en
aan de Belgische kant "B 1 B" (**1-3**).

*Op 7-11-1922 werd onder "de grenssteen van Moresnet", in een afgesloten fles, een document gevonden met de volgende tekst:
"nadat zij een fles hadden geledigd, hebben de Heren Bovy, luitenant-adjutant van d'Etat-Major van België en van Hooff, luitenant van de Nederlandse Genie, de geplaatste grenssteen op 24 mei 1844 om 6 uur 's avonds ingewijd. Zij zullen tot de provincie Antwerpen gaan en zullen de grensstenen allen op dezelfde manier inwijden, voorzover de hemelen en de hooghemer hen zullen helpen".* *Get. Eugene Bovy in Luik.*

Vanaf dit vierlandenpunt geeft de rij klinkers ongeveer(!) de richting van de grens aan tussen Nederland en België (**1-4**) (zie aantekeningen boven).

In 1993 zijn er 2 dia's gemaakt (**1-5/6**).

Van de in 1996 geplaatste kadasterbuizen heb ik het 1^e exemplaar (no.101) terug gevonden, die tussen de 1^e boom en de rij klinkers in de grond zit, op 30 meter afstand van het vierlandenpunt (**1-7/8**).

Even verder terugkijkend, zien we dat het bankje net in Nederland staat (**1-9**).

Ongeveer 60 meter vanaf het vierlandenpunt begint het grenspad, de oude Homburgerweg (**1-10**).

Bij het 1^e zijwegje naar het noorden vinden we nog een kadasterbuis, no.114 op ca.250 meter vanaf het vierlandenpunt (**1-11/12, 199.48-307.42**).

Ongeveer 200 meter verder komen we bij een splitsing (**1-13, 199.28-307.42**), ter hoogte van de onvindbare buis no.126. Even voor GS 1a passeren we nog een kruising van boswegen en bereiken vervolgens GS 1a (**1-14**), inmiddels 530 meter vanaf het vierlandenpunt verwijderd.

GS 1a (1a-1, 199.18-307.42) staat vlakbij een kruisbeeld (**1a-2**), op een kruispunt van boswegen in het Preussbos.

Deze grenssteen staat niet vermeld in het verdrag van 1843.

Hiervandaan volgt de grens verder de oude Homburgerweg tot aan GP2 (**1a-3**).

§ 2. *Vandaar, na tot aan een ruwe steen die op de oostelijke hoek van het perceel 41 B van Vaals staat, langs genoemde weg, genaamd Ratweg, die aan Nederland blijft, gegaan te zijn, wordt de grens gevormd door een gebroken lijn, dan weer aangeduid door **bomen**, dan weer door **een sloot**, en komt tussen het akkermaalshout 595B van Vaals en 42 B van Gemmenich, aan **de weg, genaamd Gemmenicher-Look**, waar bij een **grenspaal (No.3)** zal worden geplaatst.*

GP 2 (2-1, 198.95-307.35) staat op de kruising van de Homburgerweg en de Rathweg, die vanuit het zuidwesten (2-2) naar het noordoosten loopt (2-3). Dichtbij staat een dikke beuk met elfenbankjes (2-4/5). Inmiddels zijn we ruim 800 meter vanaf het vierlandenpunt verwijderd.

Op 21-11-2001 is er een Proces Verbaal opgemaakt van de herbepaling van de grens tussen de grenspalen 2 en 14. Gebleken is dat GP 11 te veel afweek.

Vanaf GP2 lopen we in westelijke richting verder en komen voor het eerst een betonnen kadasterpaaltje tegen (2-6/7, 198.73-307.33) en vervolgen het pad (2-8) om nog een afgebroken kadasterpaaltje te vinden (2-9). Vervolgens maakt het grenspad een bocht in noordelijke richting (2-10, 198.55-307.30), waarna we weer een kadasterpaaltje tegen komen (2-11). Hier hebben we een fraai uitzicht in de richting van Gemmenich, dat in het Eesdal verborgen ligt (2-12).

We vervolgen het pad (2-13) en zien dan weer Gemmenich in het Eesdal liggen (2-14). Aan het einde van het grenspad komen we achter langs het huis(N), dat naast GP3 aan de Gemmenicherweg staat (2-15/16).

Vaals B1 (1828)

§ 3. Van deze grenspaal volgt de grens, in plaats van de genoemde weg **Gemmenicher-Look** over te gaan, zoals de oude gemeentegrens deed, **de as van de weg naar het zuiden over een afstand van 15 meter (ellen); dan gaat ze langs de weg, genaamd Hoogweg tot dat ze aan de weg van Raren naar Gemmenich komt.**

Op dit punt zal een **grenspaal (No.4)** worden geplaatst,
en **twee hulpstenen** zullen worden geplaatst bij het begin van de Hoogweg en op het punt, waar de grens weer samengaat met de gemeentegrens.

Door deze **grensafscheiding** worden de bospercelen, die ten noorden van de weg, genaamd Hoogweg liggen en toebehoren aan Koonen, Thomas (23 B), Schijns, Henri (20 B), Zimkem, Hubert (22 B), Flas, Jean-Nicolas (19 B) en Van Gertsen (17 B), afgesneden van de gemeente Gemmenich (België) en **toegevoegd aan Nederland.**

GP 3 (3-1, 198.34-307.28) staat in een haag verborgen in het oostelijke talud van de Gemmenicherweg, voormalige Gemmenicher-Look. In 1993 is er een dia gemaakt (**3-2**).

GP 3 is verplaatst bij een wegverbreding in 1881. (zie aantekeningen hieronder)

GS 3a (198.33-307.24) is in 1881 bij een wegverbreding, onder het wegdek ingegraven. De oorspronkelijke plaats in de Gemmenicherweg, bij het begin van de Hoogweg, ligt ca.15 meter ten zuiden van GP 3, en is herkenbaar aan reparaties in het wegdek (**3a**). Hier is ook de grensovergang in het wegdek te zien (**3a-1**).

*Tussen GS 3a en 3b is bij de grens vaststelling in 1843 een strook grond naar Nederland overgegaan, toen genaamd resp. Het Look en Eescherbos.
Voor aantekeningen zie volgende blad.*

In het begin van de Hoogweg zien we een typische waterdrempeel met afvoerput voor regenwater (**3a-2**), nodig om de snelheid uit het afstromende water te halen.

GS 3b (3b-1, 198.13-307.25) staat rechts naast de Hoogweg in het Eescherbos. De steen is gespleten, waarschijnlijk t.g.v. inwatering en opvriezen.

We passeren een zijpad, lopende in noordelijke richting (**3b-2, 197.96-307.24**) en bereiken een kruisbeeld in het Schimperbos (**3b-3, 197.83-307.19**).

Boven op het plateau loopt een zijpad in noordelijke richting (**3b-4, 197.70-307.18**), waarna we GP 4 met een kruisbeeld zien staan (**3b-5/6**).

Grenssteen 3a verdwenen, maar toch niet helemaal.

Begin 1881 gaat er een brief uit van de Commissaris des Konings van het Hertogdom Limburg naar de Gouverneur van de Provincie Luik. Hierin wordt melding gemaakt van het feit dat de ijzeren grenspaal GP 3 en de hardstenen grenspaal GS 3a ten gevolge van de verbreding van de Gemmenicherweg op Belgisch grondgebied, op de as van de weg komen te staan. Verplaatsing wordt onvermijdelijk geacht. Of er moet direct verplaatsing worden geregeld, of de kwestie komt bij de eerstvolgende schouw, samen met andere uit te voeren werken aan bod.

Op 11-4-1881 gaat er een brief uit van het Kadaster naar de Commissaris des Konings van het Hertogdom Limburg. Hierin wordt melding gemaakt van het bezwaar van het Belgisch Ministerie van Buitenlandse Zaken tegen het verplaatsen van beide palen. Het Kadaster stelt voor om 2 hardstenen palen (80x40x40) in de bodem te laten verzinken met het bovenvlak gelijk aan het wegdek. Opgemerkt wordt dat de huidige stand van de palen ook niet op de hoekpunten in de grenslijn is gesitueerd. Verplaatsing langs de rijksgrenslijn is dus een optie. Verder zouden de werken uitgevoerd moeten worden, zoals die bij de grenspalen 71 en 73 (zie daar).

Op 21-7-1881 gaat er een brief uit van de Commissaris des Konings van het Hertogdom Limburg naar de burgemeester van Vaals. Er is met de Gouverneur van de Provincie Luik een compromis bereikt. Het voorstel is om GP 3 te verplaatsen in de richting van de grenslijn tussen de percelen B595 van Vaals en B42 van Gemmenich, waar de rijksgrens tussendoor loopt. De oude plaats zal worden aangegeven door een hardstenen paal (80x40x40), die tot 40 cm onder het wegdek zal worden ingelaten. **De bestaande GS 3a zal op de oorspronkelijke plaats tot 40 cm onder het wegdek worden ingegraven.** Het werk zal op woensdag 3-8-1881 door de gemeente Vaals worden uitgevoerd. De Ingenieur-Verificateur van het Kadaster stelt voor GP 3 in zuidoostelijke richting langs de grenslijn te verplaatsen, naar het punt waar de oostelijke grens van de Gemmenicherweg samenvalt met de zuidwestelijke scheiding van het perceel B2240 van de gemeente Vaals, aangegeven op het uittreksel van het kadastrale plan.

Op 18-8-1881 is ten slotte een (Franstalig) Proces Verbaal opgemaakt, waaruit blijkt:

1. GP 3 is 5,30 meter verplaatst in oostelijke richting, langs de rijksgrenslijn.
2. Een hardstenen hulpsteen van 80x40x40 cm is tot 40 cm onder het wegdek ingelaten op de oorspronkelijke plaats van GP 3.
3. GS 3a is aan het begin van de Hoogweg eveneens 40 cm ingelaten, op 3,15 meter van de heg, die perceel B24 van Gemmenich scheidt van de weg.
4. De totale afstand van GP 3 tot GS 3a is hiermee 16,84 meter geworden.
5. Een detailtekening maakt het PV compleet.

§ 4. Van de laatste grenspaal, geplaatst bij het raakpunt van de weg van Raren naar Gemmenich met de Hoogweg gaat de rijksgrens weer van de oude gemeentegrens af, gaat in **een rechte lijn en in westelijke richting door het bos** van Hyacinthe de Thiriard (778 A van Gemmenich) en gaat langs het bosperceel van de weduwe Colin, Jacques (731 A België), laat aan Nederland dat van Zimmerman, Corneille, (729 en 730 A), van de kinderen Franck, Herman (728 A), van Merzenich, G. (727 A) en van de kinderen Brandt, Jean (726 A van Gemmenich) en gaat weer samen met de oude gemeentegrens, op het punt, waar dit laatste perceel aan dat van Merzenich, Jean-Joseph (725 A) raakt, en aan het bos van Gertsen en consorten (1443 B van Vaals) grenst.

Op dit punt zal een **grenspaal (No.5)** worden geplaatst en **een hulpsteen** tussen de percelen van de weduwe Colyn, Jacques (731 A), van Zimmerman (730 A), en van Hyacinthe de Thiriard (778 A).

Door deze **grensafscheiding** worden het stuk bos van Hyacinthe de Thiriard (778 A), dat ten noorden van de in de vorige alinea omschreven lijn ligt, alsmede de hiervoor gelegen percelen van Zimmerman, Corneille, van de kinderen Franck, Herman, Merzenich, Guillaume en van de kinderen Brandt, Jean, afgescheiden van de gemeente Gemmenich (België) en worden **afgestaan aan Nederland**.

GP 4 (4-1, 197.55-307.18) staat midden in het Schimperbosch, aan de Hoogweg bij een zijweg, de oude weg van Raren naar Gemmenich, in zuidoostelijke richting. Een terugblik langs de Hoogweg (**4-2**) en waar de Hoogweg naar het noordwesten loopt (**4-3**). Hier verlaat de grens de Hoogweg en gaat dwars door het Schimperbos (**4-4**) in westelijke richting verder. Dichtbij komen we nog een kadaster meetpunt midden in een bospad tegen (**4-5/6**).

Hiermee is tussen GP 4 en GS 4a een stuk grond naar Nederland overgegaan.

Dichtbij GS 4a is een bospad, dat de eerste kenmerken vertoont van een holleweg t.g.v. erosie door water. We volgen het bospad, langs een steile helling met prachtige vergezichten (**4-7/8**).

GS 4a (4a-1, 197.18-307.21), staat in het Schimperbosch, op het 1° knikpunt van een stuk bos dat naar Nederland is overgegaan, genaamd De Houthaag. De steen ziet er nog vrij nieuw en onbeschadigd uit.

Rond 1990 is deze grenssteen omvergeworpen en voorgesteld wordt dat de gemeente Plombière de herplaatsing ter hand neemt, omdat de steen vanuit Nederland erg moeilijk bereikbaar is.

Dicht bij de steen volgt de grens een smal paadje langs een steile helling (**4a-2**). We bereiken GP 5, staande op de zuidwesthoek van het stuk bos, dat naar Nederland is overgegaan (**4a-3/4**).

Vaals B2(1828)

§ 5. Van de grensmaal geplaatst tussen het bos van Brandt, Jean (726 A), Merzenich Jean-Joseph (725 A van Gemmenich) en van Gertsen en consorten (1443 B Vaals) herneemt de grens de oude gemeentegrens **langs de zoom van het bos 1443** voornoemd, genaamd Mallis Bos, en verlaat haar vervolgens, om te worden gevormd door **het midden van de weg, genaamd Graterweg, dan door die, genaamd Koeweg, tot aan een ruwe steen, die aan de andere zijde van het bos 1445 A van Gemmenich staat, bij een weg, die van Sippenaeken naar Aken gaat, genaamd Akenerweg.** Er zal een nieuwe **grensmaal (No.6)** worden geplaatst, en **een hulpsteen op de hoek, gevormd door de Koeweg met de Graterweg.**

Door deze **grensafscheiding** staat België **aan Nederland** af het beboste perceel van Schyns, Pierre (655 A) en de landbouwgrond van Kutgens, Hubert (654 A), dat ligt in de bocht, gevormd door de voornoemde wegen Graterweg en Koeweg.

België krijgt op zijn beurt van Nederland de gedeelten van het bos van Van Gersten (1445, 1446, 1447 en 1448 B van Vaals), die zijn gelegen aan de zuidelijke achterzijde van de heuvel, ten zuiden van de Koeweg.

GP 5 (5-1/2, 196.99-307.22), staat naast een reusachtige eik in het Schimperbosch. Bij de grensmaal geeft een kadastermeetpunt het exacte grenspunt aan. We lopen langs een fraaie rij haagbeuken langs de oude Graterweg **(5-3)** en hebben mooie uitzichtpunten in zuidelijke richting naar Gemmenich **(5-4/5)**.

GS 5a (5a-1/2, 196.73-307.35) staat op de oostelijke hoek van het perceel bos, genaamd "Op de Mour", dat naar België is overgegaan.

Deze grenssteen staat niet vermeld in het verdrag van 1843.

GS 5b (5b-1/2, 196.58-307.33) staat op de hoek van de oude Graterweg met de Koeweg, op de westelijke hoek van het perceel bos, dat naar België is overgegaan. Aan het einde van de Koeweg, 140 meter verder, zien we GP 6 staan **(5-3/4)**.

Vaals B2(1828)

Vaals B4(1828)

§ 6. Van de nieuwe grenspaal, geplaatst ten noorden van het bos van Van Gersten, bij de weg, die het verlengde vormt van de Koeweg, en die van Sippenaeken naar Aken gaat, gaat de grens samen met de gemeentegrens **naar het noorden, langs het midden van een ontginningsweg; dan langs een voetpad die haar weer verenigd met de hiervoor genoemde weg naar Aken, tot aan een ruwe steen, waar ze de genoemde weg verlaat om in noord-westelijke richting, langs een lijn, die de bossen genaamd Mallis bos en Kerper bos (1469, 1462 en 1461 C)(Nederland) van het Eltsenbos en van Kandel (86, 74 tot 71, 67 tot 61, 49, 47, 46, 46bis, 40 en 39 A)(België) scheidt. Deze lijn, aangegeven door grensbomen en twee hardstenen grensstenen komt uit bij een beuk, geplaatst bij een oude weg genaamd Sassenerweg.**

§ 7. Van deze beuk gaat de grens **naar het westen** door kreupelhout en volgt een gebroken lijn, aangegeven door **grensbomen** en door **drie hardstenen grenspalen**, gaat van de hoogte naar een vlakke, gaat over een weg genaamd **Vilenderkinkenweg**, bij het bos 1455 C van Vaals, om in een rechte lijn te komen bij een **holle weg**, waar het regenwater zich verzamelt, dat van de hoogte afkomt, en dat samengaat met de beek, genaamd **Kothauzerbach**.

Er zal een **grenspaal (No.7)** bij het begin van deze beek, tussen de percelen 1473 C van Vaals en 13 A van Gemmenich worden geplaatst, en een **hulpsteen** bij de weg, genaamd Vilenderkinkenweg.

GP 6 (6-1/2, 196.41-307.43), staat tussen Schimperbosch en Malensbosch, groen uitgeslagen. Deze paal staat op de noordelijke punt van dit bosperceel, aan de voormalige weg van Sippenaken naar Aken.

Hierna loopt de grens met een aantal hoeken, tot GP 10 globaal in westelijk richting.

GP 6 met metselwerk en al uit de grond getrokken!

Op 31-3-1931 wordt er een rapport opgemaakt door veldwachter Theodorus Janssens van de gemeentepolitie van Vaals. Hij rapporteert dat de grenspaal met metselwerk en al uit de grond is getrokken en zegt nader onderzoek toe, omdat hij kwaadwilligheid vermoedt.

Op 26-2-1951 is er een schouwing van RWS gerapporteerd, waarin o.a. wordt geadviseerd de top van GP 6 te stoppen met een loden of houten prop.

Herbepaling van de grens bij GP 6.

Op 21-11-2001 is er een Proces Verbaal opgemaakt van de herbepaling van de grens tussen GP 2 en 14. Hierbij is geconstateerd dat er een verschil was tussen de tekst van het Grensverdrag van 1843 en de topografische kaart van het Belgische Kadaster.

In 1937 was de kaart van Nederland al aangepast, België zou het zelfde doen. Het ging om een traject van ca 300 meter vanaf GP6 in noordelijke richting.

Vanaf GP 6 volgt de grens eerst een smal pad in noordelijke richting tot we de Hoogweg weer bereiken (**6-3, 196.46-307.56**), waar op dat moment een mountainbike wedstrijd aan de gang is. De grens loopt ca. 200 meter langs de Hoogweg, waar we prachtige uitzichten hebben richting Terstraten en Tersassen (**6-4/5, 196.49-307.73**). Hier verlaat de grens op een T-splitsing de Hoogweg en loopt in noordwestelijke richting dwars door het Malensbos (**6-6**), terwijl de Hoogweg verder naar het noorden door loopt (**6-7**). De grens loopt dwars door het Malensbos (**6-8/9**) en passeert midden in het bos een voetpad dat België inloopt (**6-10, 196.05-308.020**).

De grens bereikt weer de Hoogweg (**6-11, 195.90-308.06**) en volgt deze tot we bij een "Russisch kruis" komen (**6-12/13, 195.61-308.12**). Op het bordje staat de tekst "Ter herinnering aan de Russische krijgsgevangenen die tussen 1916 en 1918 de dood vonden".

De grens loopt vervolgens weer in westelijke richting dwars door het bos tot de kruising met de Bosweg (**6-14, 145.49-308.13**), waar precies op de grens een betonnen paaltje staat met de letter "S" (**6-15**). Ca. 50 meter naar het noordwesten, op de grenslijn dwars door het bos, staat een granieten paal met inscriptie "AB" (**6-16/17**). Ongeveer 100 meter ten noorden van de grens staat een RD-meetpaal, op de kruising van de Rugweg en de Hoogweg (**6-18/19, 195.39-308.31**), vlakbij een zwerfkei (**6-20**).

Vanaf de Hoogweg loopt een smal voetpadje (**6-21/22**), naar een oude grenssteen. **GS 6a (6a-1/3, 195.33-308.23)** is een van de in het verdrag van 1843 genoemde oude grensstenen, aan de rand van een steile helling in de richting van Terstraten(B). De grens volgt daarna een zeer smal voetpad, waarvan het begin bijna niet te vinden is, dat de helling afloopt en bereikt de plaats waar GS 6b staat.

GS 6b (6b-1, 195.24-308.14) staat aan de rand van het Malensbosch, samen met een betonnen paaltje met de letter "S", aan de voormalige Vilenkinkerweg. De grens volgt een perceelgrens met eikenbomen (**6b-2/4, 195.17-308.09**) en bereikt het punt waar een holle weg, zich verenigt met de Cottesserbeek, waar GP 7 staat (**6b-5/6**).

§ 8. Vanaf de bij het begin van de beek, genaamd Kothauzerbach, geplaatste grenspaal, wordt de grens gevormd door **de bedding van deze beek tot aan een voetpad die hem aan de voet van een heuvel, genaamd Kothauserberg, tussen de weilanden 359 A van Gemmenich, 60, 61 en 87 D van Vaals kruist, en gaat van daar in een rechte lijn, terwijl ze de weilanden 87, 90 en 91 D van Vaals scheidt van die van 359, 360 en 361 A van Gemmenich, naar een eik, die aan de oever van de Geul staat, tussen de genoemde weilanden 361 A en 91 D.**

Er zal een **grenspaal (No.8) bij deze eik** worden geplaatst en **een hulpsteen op de plaats waar het voetpad de beek, genaamd Kothauserbach kruist.**

De grenspaal, geplaatst bij de eik geeft het contactpunt aan (dat zich in het midden van de Geul bevindt) van de gemeenten Vaals (Nederland), van Gemmenich en van Sippenaeken (België).

GP 7 (195.10-308.04) staat aan het begin van de Cottesserbeek, die via een diep uitgesleten bedding van de helling afstroomt (7-1/3).

Op 20-5-1985 is GP 7 herplaatst, na om te zijn gevallen. De kosten voor de herplaatsing waren 1000 gulden, waarvan 240 gulden voor "de tijdelijke opberging".

De grens volgt de Cottesserbeek naar het westen.

In België is een golfterrein "Mergelhof" aangelegd (7-4), terwijl de beek haar sterk kronkelende weg zoekt (7-5/7, 194.68-307.94).

Langs de helling zien we een enorme dassenburcht met gaten van ca. 30 cm doorsnede, over een groot gebied verspreid (7-8/9, 194.09-307.80). Bij een voetpad van Cottessen naar Sippenaeken, verlaat de grens de Cottesserbeek en daar vinden we GS 7a.

GS 7a (7a-1, 193.94-307.70) staat diep in de smalle bedding van de Cottesserbeek. Hiervandaan gaat de grens in rechte lijn naar het zuidwesten tot GP 8 (7a-2/3) aan de Geul.

ARTIKEL 2

(405 m.)

Grens tussen de gemeenten Sippenaeken (België) en Vaals (Nederland).

§ 1. **De Geul vormt stroomafwaarts over een afstand van ongeveer 40 meter(ellen) de grens tussen de twee staten, tot tegenover het punt, waar de weg, genaamd Reinweg, naar het westen gaat.**

*Op dit punt zal een **grenspaal (No.9)** op de linker oever van de Geul geplaatst worden.*

GP 8 (193.75-307.58) staat aan de rechter oever van de snelstromende Geul (8-1/2).

GP 8 in de Geul gevallen.

Op 25-2-1986 wordt door Staats Bos Beheer gemeld dat door werkzaamheden aan de oevers van de Cottesserbeek, t.b.v. de Belgische camping "Vieux Moulin", het Nederlandse perceel D1223 van Vaals kleiner is geworden.

Op 7-4-1986 stelt de Gouverneur van Belgisch Limburg aan de Commissaris van de Koningin van Noord-Brabant voor om de grenscommissie, in het leven geroepen voor de herplaatsing van GP 7 opnieuw te installeren, om de zaak te onderzoeken.

Op 16-7-1986 constateerde de politie van het district Luik, dat de grens tussen de grenssteen 7a en de grenspaal 8 niet was verlegd, maar dat er een caravan, een tent en een auto op Nederlands grondgebied illegaal aanwezig waren. Verzocht werd om optreden van de Nederlandse politie.

Op 23-7-1986 herhaalt de Commissaris van het Arrondissement Verviers het verzoek tot opnieuw installeren van de commissie.

Op 13-8-1986 meldt de CvdK van Noord-Brabant aan de Gouverneur van Belgisch Limburg dat GP 8 in de Geul is gevallen, door verlegging van de stroomgeul van deze snelstromende beek. De grenspaal is uit de beek opgehaald en opgeslagen in een depot van de Provinciale Waterstaat te Gulpen. Omdat de grenspaal vanaf de Nederlandse zijde moeilijk bereikbaar is, wordt voorgesteld het werk vanuit België uit te voeren.

Op 22-9-1986 wordt er een verslag gemaakt van de ontwikkelingen rond de Belgische camping bij GP 8. Door het aanbrengen van beschoeiingen in de Cottesserbeek door campingbewoners, gedurende een periode van 10 tot 15 jaar, is het verloop van de beek verlegd ten nadele van Nederland. Gaandeweg zijn de campingplekken steeds vergroot en zijn zelfs de rasters van het Nederlandse perceel, gebruikt door een veeboer, verplaatst. Toen het perceel overging in handen van SBB is de controle verslapt en zijn nog slechts weinig resten van de oorspronkelijke afrastering overgebleven.

Op 9-6-1989 wordt eindelijk de herplaatsing van GP 8 voorbereid in een schrijven van de CvdK aan de burgemeester van Plombière. Er is een schetstekening bijgevoegd, waarop de verbindingslijn tussen GP 8 en 9 een rechte lijn is, terwijl volgens het Proces Verbaal van 1843 de grens over 40 meter de thalweg van de Geul volgt.

Tussen GP 8 en 9 is ook een voetbrug ingetekend, die heden is verdwenen.

De kosten voor de herplaatsing worden begroot op 49.000 Bfr. (ca.2500 gulden).

Op 22-6-1989 volgt het Proces Verbaal van herplaatsing van GP 8. Het raakpunt van de gemeenten Vaals(N), Gemmenich(B) en Sippenaeken(B) ligt volgens het PV van 1843 midden in de Geul. De nieuwe standplaats is t.o.v. de oorspronkelijke standplaats ca. 6 meter verlegd in noordoostelijke richting, langs de rijksgrenslijn.

De beide knikpunten bij GP8 en 9 blijven dus in de thalweg van de Geul liggen.

Er is een gedetailleerde situatietekening bijgevoegd, waaruit blijkt dat de grenspaal van de oever van de Geul is verplaatst naar de oostzijde van het wegje.

Op 23-6-1989 wordt de herplaatsing in "De Limburger" verslagen, waarbij door de verlegging van de Geul, Nederland enkele vierkante meters kleiner zou zijn geworden.

Op 30-6-1989 wordt de rekening door de gemeente Plombière aan de Gouverneur van de provincie Luik gepresenteerd.

De grens volgt 40 meter stroomafwaarts de loop van de Geul en daar zien we GP 9 aan de linker oever van de Geul al staan (8-3/4).

Vaals D1(1828)

§ 2. Van de laatste grenspaal verlaat de grens de oude gemeentegrens en begeeft zich naar het westen langs de bovengenoemde weg, genaamd **Reinweg**, die aan België blijft; vervolgens langs een **groene heg**, die de **bospercelen en de weilanden** (Sectie B van Sippenaeken), toebehorende aan Kevers, Brice Guillaume (13), Lousberg J.M. (14), Nix, Jaques (15), Hagelstein (16 en 17), Smeets (18), Bouwens, Guillaume (19), Belleflamme, Jean (20), Smeets en Consorten (21) en Thielen (22), die aan Nederland over gaan, en het land van Flas, Etienne (23B van Sippenaeken), dat aan België blijft, tot aan het punt waarop de rijksgrens weer samen gaat met de oude gemeentegrens tussen Wittem en Sippenaeken, bij de hoek van de wei van de erven **Schijns, Gerard (1042D van Wittem)**, komt weer in het genoemde land van Flas, Etienne en gaat naar een wei van Thielen (22B van Sippenaeken). Op deze hoek zal een **grenspaal (No.10)** geplaatst worden. Door deze nieuwe **grensafscheiding** worden de weilanden, gronden en bossen, die zich tussen de Geul en de lijn, die hierboven beschreven werd, en die behoren tot de gemeente Sippenaeken, afgestaan **aan Nederland**.

GP 9 (9-1, 193.69-307.59) staat aan de linkeroever van de Geul. Deze paal is te bereiken via een brugje over de Geul, ten noorden van de camping.
De grens volgt vanaf GP 9 een voetpad, de voormalige Reinweg, **(9-2)** tot de grens dit pad weer verlaat, waar GS 9a staat **(9-3)**.

GS 9a (9a-1, 193.54-307.55) staat hier langs de zuidzijde van een houtwal.

Deze grenssteen is in het verdrag van 1843 niet genoemd.

Van hier loopt de grens verder in westelijke richting **(9a-2)**, via een bocht naar het zuidwesten, waar na ca. 50 meter GP 10 staat **(9a-3, 193.37-307.59)**.

Tussen GP 9 en 10 is een groter stuk grond naar Nederland overgegaan.

Vaals D1(1828)